

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดลอมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนไทยในจังหวัดกาญจนบุรี” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ “เยาวชน” ซึ่งหมายถึง ประชากรที่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี อาศัยอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี ในปัจจุบันมีจำนวนประมาณ 37,994 คน (ข้อมูลจาก สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี)

กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคั้งนี้คือ 400 คน โดยประมาณค่าที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95.5 % จากการเทียบตารางของ Taro Yamane และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยมีขั้นตอนคั้งนี้

ใช้วิธีการรวบรวมรายชื่ออำเภอในจังหวัดกาญจนบุรีทั้งหมด รวมทั้งรายชื่อโรงเรียนและมหาวิทยาลัยในแต่ละอำเภอ จากนั้นจึงใช้วิธีการเลือกแบบหลายขั้นตอนคั้งนี้

(1) จากจำนวนอำเภอทั้งหมด สุ่มเลือกมาทำการศึกษาจำนวน 2 อำเภอ ซึ่งเป็นอำเภอที่มีอัตราของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงป่าไม้มากที่สุด และรองลงมา (Purposive Sampling) คือ อำเภอเมือง และ อำเภอศรีสวัสดิ์ (ข้อมูลจาก กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม)

(2) จากสองอำเภอที่ได้เลือกมา จะทำการสุ่มโรงเรียนและวิทยาลัย จำนวน 1 ใน 4 ของจำนวนโรงเรียนและวิทยาลัยในแต่ละอำเภอโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Random Sampling)

(3) ในแต่ละโรงเรียน กำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นตัวแทนเยาวชนช่วงอายุ 15 ปีขึ้นไป และในแต่ละมหาวิทยาลัย กำหนดให้นักศึกษา เป็นตัวแทนเยาวชนช่วง

อายุ 18 ปีขึ้นไป (Purposive Sampling)

(4) สุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนตัวอย่าง และนักศึกษามหาวิทยาลัย ตัวอย่างมาในอัตราร้อยละ 75 และ 25 ตามลำดับ โดยแบ่งสัดส่วนจากจำนวนของนักเรียน และนักศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันคือจำนวนประมาณ 28,496 คน และ 9,499 คน ตามลำดับ (ข้อมูลจากสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาญจนบุรี) จากนั้นนำมาแจกให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 300 คน และนักศึกษาจำนวน 100 คน นักเรียนและนักศึกษาตามที่ สุ่มได้ คือ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. สถานภาพทางสังคมของเยาวชน ได้แก่ เพศ , อายุ , การศึกษา
2. พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้
3. ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนไทยในจังหวัดกาญจนบุรี
4. ความตระหนัก ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนไทยในจังหวัดกาญจนบุรี
5. การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนไทยในจังหวัดกาญจนบุรี

ตัวแปรดังกล่าว สามารถแจกแจงตามสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 : เยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรีที่มีสถานภาพทางสังคม ได้แก่ เพศ , อายุ , การศึกษา แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ต่างกัน

ตัวแปรอิสระ : เพศ อายุ การศึกษา

ตัวแปรตาม : พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้

สมมติฐานข้อที่ 2 : เยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรีที่มีสถานภาพทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา แตกต่างกัน จะมีความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ต่างกัน

ตัวแปรอิสระ : เพศ อายุ การศึกษา

ตัวแปรตาม : ความรู้ ความตระหนัก การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้

สมมติฐานข้อที่ 3 : พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ ของเยาวชนใน

- จังหวัดกาญจนบุรี มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้
- ตัวแปรอิสระ : พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้
- ตัวแปรตาม : ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้
- สมมติฐานข้อที่ 4 : พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ ของเยาวชนใน
จังหวัดกาญจนบุรี มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้
- ตัวแปรอิสระ : พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้
- ตัวแปรตาม : ความตระหนัก ในการอนุรักษ์ป่าไม้
- สมมติฐานข้อที่ 5 : พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ ของเยาวชนใน
จังหวัดกาญจนบุรี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้
- ตัวแปรอิสระ : พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้
- ตัวแปรตาม : การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ป่าไม้
- สมมติฐานข้อที่ 6 : ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการ
อนุรักษ์ป่าไม้ ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี
- ตัวแปรอิสระ : ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้
- ตัวแปรตาม : ความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้
- สมมติฐานข้อที่ 7 : ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมใน
การอนุรักษ์ป่าไม้ ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี
- ตัวแปรอิสระ : ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้
- ตัวแปรตาม : การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้
- สมมติฐานข้อที่ 8 : ความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม
ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี
- ตัวแปรอิสระ : ความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้
- ตัวแปรตาม : การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้

แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า และดัดแปลงจากงานวิจัยที่ใกล้เคียง เพื่อให้ได้คำตอบที่ตรงประเด็น และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการมากที่สุด โดยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1	:	ข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ , อายุ , การศึกษา
ตอนที่ 2	:	คำถามเกี่ยวกับ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร
ตอนที่ 3	:	คำถามเกี่ยวกับ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้
ตอนที่ 4	:	คำถามเกี่ยวกับ ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้
ตอนที่ 5	:	คำถามเกี่ยวกับ ความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้
ตอนที่ 6	:	คำถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัย ได้ทำการทดสอบเครื่องมือโดยกำหนดแบบสอบถามขึ้น ตามหลักและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ และได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องก่อน หลังจากนั้นจึงนำมาทำการทดสอบกับกลุ่มอื่นที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (Pre-Test) เพื่อนำข้อบกพร่องที่พบไปแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้น และเป็นการทดสอบว่า คำถามแต่ละข้อนั้นสามารถสื่อความหมายได้ในขอบเขตที่ผู้วิจัยต้องการหรือไม่ เพื่อที่จะสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้มากที่สุด

ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

การทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามเพื่อให้ได้มาตรฐาน โดยศึกษาจากงานวิจัยที่ผ่านมา และได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปทดสอบก่อนที่จะนำไปใช้จริงเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกัน

ของเนื้อหา และความเป็นไปได้ของคำตอบที่จะได้จากกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้ง ความยากง่ายในการใช้ภาษา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพ

แบบสอบถามในส่วนที่ใช้วัดความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ ใช้วิธีการทดสอบของ กูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson's Method) มีการใช้สูตรดังนี้

สูตร KR₂₁

$$r_{ti} = \frac{k}{k-1} \left| 1 - \frac{X(k-X)}{kS^2} \right|$$

เมื่อ X คือ คะแนนเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ
k คือ จำนวนข้อ
S² คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับที่ได้จากการทดสอบ

ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามในส่วนความรู้ = 0.81

แบบสอบถามในส่วนที่วัดความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ ใช้วิธีของ Cronbach ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left| 1 - \frac{\sum V_i}{V_t} \right|$$

เมื่อ α คือ ค่าความเชื่อถือได้
K คือ จำนวนข้อ
Vi คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
Vt คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามในส่วนของความตระหนัก = 0.70

ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามในส่วนของการมีส่วนร่วม = 0.93

เมื่อทดสอบความเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถือ ของเครื่องมือแล้ว จึงนำไปแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ก่อนที่จะนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมผู้ช่วยวิจัยอีก 5 คน ซึ่งก่อนที่จะออกเก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้อบรมและชี้แจงความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสอบถามที่ใช้ เพื่อให้ผู้ช่วยวิจัย มีความเข้าใจตรงกัน ในเรื่องขอบเขตและวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อที่จะสามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 1 เดือน คือช่วงเดือนมกราคม 2540

เกณฑ์ในการให้คะแนนตัวแปร

จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดมาตรฐาน หรือ เกณฑ์ในการให้คะแนนตัวแปรดังนี้

1) พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้

ตัวแปรเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ จะได้มาจากการวัดความบ่อยครั้งของการเปิดรับสื่อแต่ละประเภท และระยะเวลาที่ใช้ในการเปิดรับสื่ออื่น ๆ

1.1 การวัดความบ่อยครั้งของการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ มีระดับการวัดดังนี้

- บ่อยมาก	=	5
- บ่อย	=	4
- ปานกลาง	=	3
- น้อยมาก	=	2
- ไม่เคยเลย	=	1

1.2 การวัดความบ่อยครั้งของการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ มีระดับการวัดดังนี้

- บ่อยมาก = 5
- บ่อย = 4
- ปานกลาง = 3
- น้อยมาก = 2
- ไม่เคยเลย = 1

2) ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้

ตัวแปรเกี่ยวกับความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ สามารถแบ่งเป็นระดับได้ดังนี้

- มีความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ (ตอบคำถามถูก) = 1
- ไม่มีความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ (ตอบคำถามผิด) = 0

3) ความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้

ตัวแปรเกี่ยวกับความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ สามารถแบ่งเป็นระดับได้ดังนี้

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 5
- เห็นด้วย = 4
- ไม่แน่ใจ = 3
- ไม่เห็นด้วย = 2
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1

4) การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้

ตัวแปรเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ สามารถแบ่งเป็นระดับได้ดังนี้

- บ่อยที่สุด = 5
- บ่อย = 4
- ตามสมควร = 3
- นาน ๆ ครั้ง = 2
- ไม่เคยเลย = 1

การให้คะแนนในส่วนของความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ถ้าข้อความเป็นไปในเชิงลบ (Negative) การให้คะแนนจะกลับกันกับข้อความเชิงบวก (Positive)

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำการลงรหัส (Code) จากแบบสอบถาม และนำมาประมวลผลข้อมูล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^X และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอข้อมูลโดยตาราง เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป เช่น ข้อมูลส่วนตัว พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้

2. การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Analysis)

ใช้วิธี T-Test และ F-Test เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ที่แตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มเป้าหมายที่จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา นอกจากนี้ ใช้การวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson ' s Product Moment Correlation Coefficient)